

Право - це сукупність встановлюваних і охоронюваних державною владою норм і правил, що регулюють відносини людей у суспільстві. Правова культура включає в себе безпосередні дії людини, її поведінку в різних, часто непередбачених, життєвих ситуаціях. Вона передбачає вміння і готовність особистості вирішувати свої життєві проблеми, жити серед людей, спілкуватися з ними, орієнтуючись на морально-правові норми. Дошкільнята тільки починають освоювати ази морально-правової культури. Ознайомлення з правами носить пропедевтичний характер і готує дитину до засвоєння демократичних цінностей і прав людини в подальшому навчанні в школі та житті в соціумі.

Дітям-дошкільнятам доступні лише самі загальні уявлення про свої права і свободи, закріплені у міжнародних та державних документах, а також способи їх реалізації в різних життєвих ситуаціях. Це ставить перед педагогами дошкільних установ та батьками такі завдання:

- Допомогти дитині зрозуміти і осмислити свої елементарні права.
- Формувати почуття самоповаги, поваги до власних прав і прав інших людей.
- Розвивати прагнення дитини реалізовувати свої права, не порушуючи прав оточуючих її людей.

Вирішенню цих завдань сприяє правове виховання і навчання правам людини.

Перш ніж познайомити дитину з правами, його треба підвести до усвідомлення себе як особистості, повноцінного члена суспільства, розуміння своєї індивідуальності та людської гідності.

Правове виховання дошкільника починається з виховання у нього почуття власної гідності, поваги до самого себе. Тільки поважає самого себе і свої права людина здатна по-справжньому поважати інших людей та їх права. Тому в дошкільному закладі і сім'ї необхідно створити атмосферу визнання індивідуальності дитини, поваги його особистості, а самій дитині надати можливість реалізовувати свої людські права. Він повинен володіти свободою вибору, проявляти активність, ініціативність, самостійність, мати можливість висловлювати власну думку, проявляти шанобливе ставлення до думки інших, вміти надавати допомогу і приймати її. Без цього не можуть розвиватися такі необхідні кожній людині громадянські якості, як активність, самостійність, рішучість, відповідальність.

Виховання в дусі прав людини спрямоване на формування у дитини почуття справедливості, загальної рівності прав і можливостей. Тому неприпустимі несправедливість, заходи впливу, що принижують людську гідність дітей, порушують їх право бути коханими, рівними серед інших. Правова освіта дошкільнят передбачає ознайомлення юних громадян з конкретними і зрозумілими їм правами.

Дітям доступні такі чотири групи прав:

1. Права на гідне існування, виживання, що включає право на життя і здоров'я, житло, їжу, ім'я, родину, турботу батьків, громадянство.
2. Права на розвиток, освіту, відпочинок і дозвілля.

3.Права на захист від приниження, насильства та експлуатації, а також особливі права дітей-інвалідів та сиріт.

4.Права на свободу слова, думки та діяльності.

Знайомство дітей з їхніми правами здійснюємо в двох напрямках: "Я мої права", "Я і права інших людей". Це сприяє розумінню таких простих і водночас складних істин, як: "Мої права - це мої можливості, мої свободи", "Мої права закінчуються там, де починаються права іншої людини".

Правове виховання та навчання дитини гармонійно поєднується з його громадянським, моральним, трудовим і валеологічним вихованням, а також тісно взаємопов'язано з освітніми лініями діючої програми.

Елементарні правові знання включаються до загального і необхідний дітям комплекс знань про життя. Вони є доповненням до знань про навколишній світ, соціальної дійсності.

Виховання громадянина, що бере активну участь в житті суспільства, передбачає знайомство з правом на освіту, придбання професії за своїм вибором, правом на працю.

Ознайомлення з правами людини сприяє моральному становленню особистості дитини, формування етичних уявлень, гуманних почуттів і взаємовідносин, допомагає прищепити повагу до себе і іншим людям. Знайомлячись з правами, діти вчаться зважати на думку та інтересами інших людей (право на власну думку), захищати слабких (право на особливий захист), справедливо вирішувати виникаючі суперечки і конфлікти, адекватно оцінювати свої дії і вчинки.

Збереження і зміцнення здоров'я кожної дитини - одне з найважливіших завдань. У процесі ознайомлення з правами діти дізнаються про відповідальність за своє здоров'я, необхідності його берегти і зміцнювати, освоювати способи оздоровлення і безпечної поведінки. Необхідно також пам'ятати, що початкове формування морально-правової культури у дітей багато в чому залежить від загальної соціально-правової ситуації, рівня правової культури педагогів та батьків, а також ефективності засобів та методів правової освіти.

Кілька коротких правил:

- 1.Показуйте дитині, що її люблять такою, якою вона є, а не за якісь досягнення.
- 2.Не можна ніколи (навіть у пориві гніву), говорити дитині, що вона гірша за інших.
- 3.Треба чесно й терпляче відповідати на будь-які її запитання.
- 4.Намагайтесь щодня знаходити час, щоб побути наодинці зі своєю дитиною.
- 5.Учіть дитину вільно спілкуватися не тільки зі своїми однолітками, але й із дорослим.
- 6.Не соромтесь підкреслювати, що ви пишаєтеся своїм малюком.
- 7.Будьте чесні в оцінках своїх почуттів до дитини.
- 8.Завжди говоріть дитині правду, навіть коли вам це не вигідно.
- 9.Оцінюйте тільки вчинки, а не її саму.

10. Не домагайтесь успіху силою. Примус - найгірший варіант морального виховання.
11. Визнайте право дитини на помилку.
12. Думайте про дитячий "банк" щасливих спогадів.
13. Дитина ставиться до себе так, як ставляться до неї дорослі.
14. І взагалі, хоч інколи ставте себе на місце своєї дитини, і тоді ви краще зрозумієте, як її виховувати.